

No: 185 – Menş e adı

TOMARZA KABAK ÇEKİRDEĞİ

Tescil Ettiren

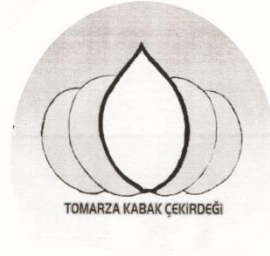
**TOMARZA İLÇESİ KABAK (KABAK ÇEKİRDEĞİ) ÜRETİCİLER
BİRLİĞİ**

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 11.07.2011 tarihinden itibaren korunmak üzere 23.09.2014 tarihinde tescil edilmiştir.

Değişiklik İlanı:

17.12.2018 tarih ve 43 sayılı bülten

Tescil No	: 185
Tescil Tarihi	: 23.09.2014
Başvuru No	: C2011/043
Başvuru Tarihi	: 11.07.2011
Coğrafi İşaretin Adı	: Tomarza Kabak Çekirdeği
Ürün / Ürün Grubu	: Kabak çekirdeği
Coğrafi İşaretin Türü	: Tomarza İlçesi Kabak (Kabak Çekirdeği) Üreticiler Birliği
Tescil Ettirenin Adresi	: Kabak Üreticiler Birliği ve Borsası Tomarza / Kayseri
Coğrafi Sınırı	: Tomarza İlçesi ve Köyleri
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Kayserinin Tomarza ilçesi ve köylerinde yetiştirilen yazlık kabak gurubunun çerezlik veya çekirdek kabakları *Cucurbita pepo* L. botanik sınıfı içinde yer almaktadır.

Toprak istekleri bakımından; kabak bitkisi hafif, derin ve volkanik tüf topraklarda daha iyi yetişmesi nedeniyle ilçe topraklarında başarı ile yetiştirilebilmektedir. İlçenin toprak yapısı süngerimsi tüf yapıda olduğundan, su tutma kapasitesi çok yüksektir. Bu nedenle kurak yaz aylarında bile bitkiler sulanıyormuş gibi gelişme göstererek kökler 1-1,5 m yanlara doğru uzar. Köklerin %60-70'i toprağın 30 cm'lik derinliğinde bulunur. Bu özellikleri nedeniyle Tomarza Kabak Çekirdeği yetiştiriciliği, ilçenin kıraç koşullarında yapılabilen ve iç bölgelerde ekim nöbetine girerek nadas alanlarını azaltmaktadır.

Tomarza Çerezlik Kabağında meyve normal yazlık kabaklara nazaran uzun silindirik, yuvarlak, basık yuvarlak ve armut şekillerinde olabilir. Kabuk rengi sarı, turuncu, turuncu sarı ve turuncudur. Et rengi ise açık turuncudan koyu turuncuya kadar değişebilir. Kabuğu düz olanlar yanında oluklu ve dilimli olanlarda rastlanır. Ortalama meyve ağırlığı 5-60 kg arasındadır. Bazı meyvelerde sapın meyveye bağlandığı tarafta çukurluk meydana gelir. Bitkiler üzerinde 2 ila 7 kabak meyvesi oluşur. Çekirdek şekli dar eliptik, eliptik ve geniş eliptik olmaktadır. Çekirdek rengi açık krem, krem ve koyu kremdir.

Çekirdek kabağı kuruda yetişmesi nedeniyle münavebede önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Böylelikle aynı tarladan iki yılda bir ürün alınabilirken çerezlik kabak yetiştirilmesi ile her yıl ürün alınması mümkün olabilmektedir.

Tomarza Kabak Çekirdeği hasat sonrasında meyveden uzaklaştırıldığı ve güneş ışığında doğal olarak kurutulduğu için, nem almayan depolarda uzun süre (1-2 yıl) saklanabilme özelliğine sahiptir.

İlçede çiftçiler kendi tohumluklarını kendileri üreterek kullanmaktadırlar. Tohum üretiminde tarlalardaki en sağlıklı kabaklardan alınan çekirdekler kullanılmaktadır.

Bitkisel Özellikleri:

Kök:

Kabak tek yıllık bir kültür sebzesidir. Genç dönemde kazık kök ve etrafında 4-6 adet arasında değişen oldukça yüzeysel olarak gelişen yan kökler bulunur. Zamanla yan kökler hızla büyüyerek saçaklanmış bir görünüm kazanır. İlçenin toprak yapısı süngerimsi tüf yapıda olduğundan, su tutma kapasitesi çok yüksektir. Bu nedenle kurak yaz aylarında bile bitkiler sulanıyormuş gibi gelişme göstererek kökler 1-1,5 m yanlara doğru uzar. Köklerin %60-70'i toprağın 30 cm'lik derinliğinde bulunur.

Gövde:

Yazlık çerezlik kabak çeşitleri yatık ve yarı yatık olarak büyür. Bitki 50-100 cm'lik bir çap içinde toplu görünümündedir. Gövde otsu olmasına rağmen kuvvetlidir. Kesiti köşeli, başlangıçta yeşil iken zamanla açık yeşil hatta kahverengi bir görünüm alır. Gövde üzerinde sert dikenler ve tüyler bulunur. Tomarza Çerezlik Kabağı gövde toprak üzerinde 4-6 adet yan dal meydana getirirken diğer yazlık kabaklar 10-15 adet yan dal oluşturur.

Yaprak:

Yapraklar uzun bir sapla gövdeye bağlıdır. Yaprak saplarının üzeri boyuna çizgili, oluklu dikenli ve tüylüdür. Yaprak sapının orta kısmında derin bir kanal vardır. Yaprak sapının içi boş ve yuvarlaktır. Yapraklar oldukça büyük olup oval, beşgen ve kalp şeklindedir. Yapraklar parçalı ve dikenli olabilir. Yaprak kenarları dişlidir. Dişlerin ucu sivri veya küt olup, küçükten büyüğe doğru bir değişim gösterir. Yaprak damarları alt kısımda belirgin olup yüzlerinde dikenler bulunur. Yaprakların alt ve üst yüzeyi tüylüdür. Yaprak rengi açık yeşilden koyu yeşile kadar değişir. Bazen yapraklar gri yeşil veya gümüşü yeşil alacalı renkte olabilirler.

Çiçek:

Kabaklarda çiçekler ana gövde üzerindeki yaprak koltuklarında meydana gelir. Hıyarlarda olduğu gibi çiçekleri monoecious (tek evcikli) yani erkek ve dişi çiçekler aynı bitki üzerinde fakat ayrı ayrı yerlerde. Erkek çiçeklerin sapsız dişi çiçeklere oranla daha uzun ve incedir. Çiçekler yaprak koltuklarından tek veya 3-4 tanesi bir arada olacak şekilde gelişirler. Çiçeklerde çanak ve taç yapraklar dip kısımda birleşik uç kısımda beş parçalı ve uçları sivridir. Taç yapraklar perdeli yapıdadır. Çanak yapraklar yeşil taç yapraklar ise açık sarıdan koyu sarıya kadar değişen renklerde. Erkek çiçekte erkek organlar uzun sarı renklidir ve çiçek tozları birbirine yapışık. Dişi çiçek sapı kısa, kalın ve köşelidir. Sap üzerinde meyve taslağı bulunur. Meyve taslağının uç kısmında ise çiçek yaprakları (çanak + taç) bunların ortasında ise 3-5 parçalı tepecik yer alır. Kabaklarda monoecious çiçek formunun dışında hıyarlarda açıklanan androecious, andromonoecious, gynoeceous, gynomonoecious, gynmonodioecious, androdioecious ve trimonoecious çiçek formlarına da rastlanır.

Meyve:

Kabaklarda meyvelerin şekil, irilik, renk, dilimlik ve et karakterleri bakımından çeşitler arasında çok önemli farklılıklar vardır. Tomarza Çerezlik Kabağında meyve normal yazlık kabaklara nazaran uzun silindirik, yuvarlak, basık yuvarlak ve armut şekillerinde olabilir. Kabuk rengi sarı, turuncu, turuncu sarı ve turuncudur. Et rengi ise açık turuncudan koyu turuncuya kadar değişebilir. Kabuğu düz olanlar yanında oluklu ve dilimli olanlarda rastlanır. Ortalama meyve ağırlığı 5-60 kg arasındadır. Bazı meyvelerde sapın meyveye bağlandığı tarafta çukurluk meydana gelir. Bitkiler üzerinde 2 ilâ 7 kabak meyvesi oluşur.

Toprak Özellikleri:

Tomarza Çerezlik Kabağının üretiminin yapıldığı alanlardan usulüne uygun olarak alınan toprak örneklerinin yapılan analizi sonucunda ilçenin topraklarında,

1. Toprak bünyesi ve suya doymuşluk: Tomarza topraklarının su ile doymuşluk oranının % 41 olduğu ve bünye ile ilişkilendirildiğinde tınlı bünye sınıfına girdiği görülmüştür.
2. Tomarza topraklarının toplam tuz (EC) : % 0,727171 olduğu ve tuzsuz sınıfına girdiği görülmüştür.
3. Tomarza topraklarının suya doymuş toprakta pH 7,39 olduğu hafif alkali özellik gösterdiği.
4. Tomarza topraklarının kireç (CaCO₃) miktarının % 3,694092 olduğu az kireçli toprak sınıfında yer aldığı.
5. Tomarza topraklarının organik madde miktarı % 1.52 olduğu ve az organik madde özelliği göstermektedir.
6. Tomarza topraklarının kg/da P₂O₅ içeriği 16,42 olduğu çok yüksek toprak sınıfında yer aldığı tespit edilmiş, kg/da K₂O içeriği 158,81 olduğu çok yüksek toprak sınıfında yer aldığı tespit edilmiştir.

İklim Özellikleri:

Tomarza ilçesinin enlemi 38°26'21"K, boylamı 35°47'57"D, 1347 metre rakımındadır. 1975'ten bu yana ortalama iklim değerleri aşağıdaki gibidir.

1. Basınç değerleri:

Ortalama basınç (hpa) : 860,7

Maksimum basınç (hpa) : 874,4

En düşük basınç (hpa) : 838,0

2. Çerezlik kabak üretiminin yapıldığı Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos aylarına ait sıcaklık değerleri:

Ortalama saat 7 sıcaklık (°C) : 3,2

Ortalama saat 14 sıcaklık (°C) : 14,3

Ortalama saat 7 sıcaklık (°C) : 7,1

3. Nem Ortalamaları:

Ortalama saat 7 Nispi nem (%) : 82

Ortalama saat 14 Nispi nem (%) : 46

Ortalama saat 21 Nispi nem (%) : 67

Ortalama Nispi nem (%) : 66

4. Çerezlik kabak üretiminin yapıldığı Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos aylarına ait kapalı gün sayısı 3 gün olarak saptanmıştır.

5. Otuz beş yıllık yağış ortalaması 397,5 mm, kar örtülü gün sayısı 76 gün olarak tespit edilmiştir.

6. Çerezlik kabak üretiminde en uygun toprak derinliği 20 cm olup, 20 cm toprak sıcaklığı ortalaması aylara göre aşağıdaki gibidir.

Mayıs 14,6 °C, Haziran 19,2 °C, Temmuz 23,0 °C, Ağustos 23,2 °C'dir.

7. Ortalama global güneşlenme şiddeti yıllık ortalaması (cal + cm²) 383,11 olarak tespit edilmiştir.

Çerezlik kabak ılık ve sıcak iklim bitkisidir. Narin bir yapıya sahip olduğu için soğuklardan zarar görür. Tohumların çimlenebilmesi için toprak ısısının 11-12 °C olması gerekir. Kabak ışıktan hoşlanan bir bitkidir. Gölge ve ağaç altlarında kabak yetiştiriciliği yapılmaz. Gölge yerlerde bitki hem narin bir yapı kazanır, hem de bitki üzerinde dişi çiçek oluşturma ve meyve bağlama oranı azalır, bunun sonucu verim düşer. Çimlenmeden sonra her ocakta bir bitki bırakılır. Tek bitki 2-5 meyve tutar, daha çok bitki bırakmak verimi düşürür kalitesiz meyve oluşturur.

Elverişsiz Sıcaklıklar

Isı -2, -3 °C'ye düştüğünde bitki hayatını süratle kaybeder. Bu nedenle ilkbahar geç donlarından (Mayıs ayının ilk haftası çıktıktan sonra) zarar görmeyecek şekilde ekim yapılmalıdır. Tarlaya direk tohum ekimi veya fide dikimi don tehlikesinin geçiminden sonra olmalıdır. Kabaklar özellikle fide devresinde dona karşı hassastırlar. Donların neden olduğu zararlanmalar bitkilerin güçsüz kalmasına ve birçok hastalık etmeninin girişine davetiye çıkarır. Soğuk etkisini azaltmak için;

Fazla azotlu gübreden kaçınmak

Fosforlu ve potasyumlu gübrelerle dengeli beslemek

Fazla ve özellikle son zamanlarda sulama yapmaktan kaçınmak gibi önlemler alınabilir.

Yüksek Sıcaklıklar

Sıcaklığın 35-40 °C'ye ulaşmasıyla birlikte sürgün, yaprak ve meyveler üzerinde yanıklıklar oluşur. Bitki ve toprak yüzeyinden aşırı su kaybı olduğundan kıraç alanlarda su dengesi bozulan kabaklar tümüyle buruşur. Doğrudan güneşe maruz kalan kısımlarda koyu kahverengi-siyah yanık lekeleri oluşur ve ürün kalitesi bozulur.

Üretim Metodu:

Tüm kabaklar iyi drenaj kapasitesi olan zengin toprakları severler. Ancak ilçenin toprak yapısının tuf taşlardan oluşması bu taşlardaki gözenekler sayesinde su ve besin maddelerinin tutunumunu artırmakta ve çok da zengin olmayan ilçe topraklarında çerezlik kabak tarımının yapılmasını mümkün kılmaktadır.

Temel gübrelemede toprağın besin kapasitesi yanında, bir önceki bitkinin cinsi de etkin rol oynar. Bu faktörlere bağımlı olarak dekara 20 kg Di Amonyum Fosfat, ekimle birlikte toprağa verilir, karıştırılır. Gübre ile tohumun temas etmemesine dikkat edilmelidir. Aksi takdirde tohumlar zarar görebilir. Kumlu-tınlı derin, geçirgen, su tutma kapasitesi iyi topraklar en elverişli topraklardır. Ama iyi bir verim için sıcak, iyi havalandırılan, kumlu-tınlı topraklarda yetiştirilmesi önerilir.

Bu arada mono kültür tarım arazisinde uzun yıllar toprağın aynı derinlikte işlenmesi nedeniyle pulluk tabakası oluşacaktır. İşte oluşan bu tabakanın dip kazanla bir metre arayla 70-80 cm derinlikte birkaç yıl aralıkla çapraz olarak işlenmesi gerekir.

Toprağın geçirgenliği ise en önce toprağın yapısı, aktif kireç oranı, tuzluluk ve organik madde durumuna göre analiz edilmelidir.

Toprak Hazırlığı

Sonbahar Toprak İşlemesi:

Çerezlik kabak yetiştiriciliğinde genel olarak, kendisinden önce yetiştirilen bitkinin anızı kulaklı pullukla 20-25 cm derinlikte alt üst edilecek şekilde veya anız parçalama makinesi geçirilerek tarlanın kulaklı pullukla sürülmesi şeklinde yapılır ki buna sonbahar toprak işlemesi denir. Kışı bu şekilde geçiren tarlada bulunan anız artıkları parçalanacak ve bu sayede toprağımız, organik maddece zenginleşmiş olacaktır.

İlkbahar Toprak İşlemesi:

İlkbaharda toprakta biriken suyun kaybını önlemek ve çıkan yabancı otları baskı altında tutmak için 10-15 cm den yüzeysel olarak kazayağı ve tırmık karışımı ile tohum yatağı hazırlanır. Sonbahar toprak işleme sırasında, iri kesekler kışı geçirmiş olmasına rağmen halen tarlada iri kesekler varsa bunları kırıp parçalayacak aletlerle kırma işleminden sonra toprak hazırlığı tamamlanmış olur. İlkbahar toprak hazırlığında tarlada bulunan tavı kaçırmamaya özen gösterilmelidir. Aksi takdirde sulama yaparak çimlenme ve çıkışın sağlanması gerekecektir.

Ekim Zamanı ve Yöntemi

Ekim Şekilleri:

Genel olarak çerezlik kabak yetiştiriciliğinde ekim mibzer ile sıraya ekim yapılabilir. Ayrıca mibzerle ekim sırasında gübreyi de verebilir.

Ekim Sıklığı ve Tohumluk Miktarı

- Sıra arası mesafe: 70-80 cm
- Sıra üzeri mesafe: 50-75 cm
- Ekim derinliği: 3-6 cm
- Tohumluk miktarı: 1-3 kg/da

Tohumlukta Bulunması Gereken Kriterler

- Çimlenme gücünün yüksek olması,
- Verimi yüksek olan tohumluk olması,
- Hastalıklı, cılız, kırık, çatlak ve küçük tohumluk olmamasına,
- Tohum kabuk renginin parlak olmasına dikkat edilmelidir.

Ekim Zamanı

Çerezlik kabak ekimi ilkbahar son donlarının kalktığı Mayıs ayının ilk haftasından sonra yapılmalıdır. Genel olarak bu tarihte topraklarımızda bulunan nem çıkış için yeterli olmaktadır. Eğer toprakta nem azalmış veya çeşitli sebeplerle ekim gecikmiş ise sulama yapılmalı ve toprak tava getirilmelidir. Ekimi, Mayıs ayının sonuna kadar tamamlanması gerekmektedir.

Çerezlik Kabak Tarlalarında Bakım İşlemleri:

1. Kaymak Kırma:

Ekim işlemini gerçekleştirdikten sonra çıkışa yakın dönemlerde yağış veya sulanabilen tarlalarda yağmurlama sulama ile sulanan çerezlik kabak tarlasında kaymak tabakası oluşabilir. Oluşan kaymak tabakası nedeniyle % 50-60 oranında eksik çıkışların olduğu gözlenebilir. Eksik çıkış nedeni ile tekrar ekim gerekebilir. Tekrar ekim yapmamak için mutlaka bu tabakanın kırılması gerekir

2. Çapalama:

Çapalama işlemi ile toprak kabartılarak yabancı otların kontrol altına alınması sağlanır. Aynı zamanda da yabancı otlar baskı altına alındığı için topraktaki kullanmış oldukları nem muhafaza edilmiş olur. Çapalama ile toprağın havalanması da sağlanmış olmaktadır. Tohumlar çimlenip çıkışı tamamlayıp 2-3 yapraklı olduğu dönemde ilk çapa yapılır.

3. Ot Alma:

Kabaklar toprak yüzeyine çıktıktan sonra çapalama işlemleri sırasında sıra üzerindeki otlar elle alınmalıdır. Ot alma işleminde gecikirse ana ürünümüz olan çerezlik kabak fidelerinin gelişimini yavaşlatmış oluruz.

4. Tekleme

Her ne kadar ekim mibzerle yapılmış olsa da farklı sebeplerden dolayı sık ve birden fazla bitki çıkışı olmaktadır. Bunun için çıkan bitkilerden en güçlüsü bırakılmak suretiyle diğerleri koparılır. Bu işlem birinci çapadan önce veya birinci çapadan sonra yapılmalıdır. Aksi takdirde fideler toprağa iyice tutunmaya başlayacağından, tekleme işlemine geç kalındıkça sağlam ve güçlü olarak bıraktığımız fide zarar görebilir.

5. Sulama

İlçe topraklarının hususiyeti nedeniyle sulama yapılmadan kıraç şartlarda üretim yapılması mümkün olmaktadır.

6. Seyreltme

Seyreltme işlemi ile bitki, üreticisine kaliteli ürün verebilecek topraktan alınan su ve besin maddelerinden etkin bir şekilde faydalanabilecek sayıda meyve bırakılması gerekir. Bu meyve sayısı sulu veya kurak şartlarda yetiştirme, verilen gübre miktarına bağlı olarak en ideal sayıyı vermek gerekirse, her bitkide 1-3 meyve olacak şekilde seyreltme yapılmalıdır.

Seyreltme işlemi ile bitki, üreticisine kaliteli ürün verecek ve topraktan alınan su ve gübrelerden etkin bir şekilde faydalanabilecek sayıda meyve bırakılması gerekir. Bu meyve sayısı sulu veya kurak şartlarda yetiştirme, verilen gübre miktarına bağlı olarak en ideal sayıyı vermek gerekirse, her bitkide 1-3 meyve olacak şekilde seyreltme yapılmalıdır.

7. Gübreleme

Kabaklar toprakta organik besin maddelerinin fazla olmasından hoşlanır. Dekara 3-4 ton arasında iyice yanmış çiftlik gübresi sonbaharda ya da ekimden bir ay önce toprağa verilmelidir. Kimyasal gübre kullanmadan önce mutlaka toprak analizi yaptırılarak analiz sonuçlarına göre gübreleme yapmak gerekmektedir.

8. Ekimle birlikte kök bölgesine dekara 20-25 kg.

20.20.0,

20.20.0.+5 Zn,

Diamonyum Fosfat veya

20-25 kg % 26' lk Amonyum Nitrat+ 20-25 Kg Triple Süper Fosfat gübrelerinden birisi verilmelidir.

Denetleme:

Ürün üretim ve pazarlanmasında denetim mekanizması; İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Erciyes Üniversitesi Seyrani Ziraat Fakültesi, Tomarza Belediye Başkanlığı ve Ziraat Odası Başkanlığından oluşacaktır. Denetim komisyonunda belirtilen kurumların görevlendireceği uzman kişilerce ürünün üretim metoduna uygunluğu, ekim, gübre uygulaması, sulama, zirai ilaç uygulamaları dönemleri, bitki ve meyve özelliklerine uygunluğu için ekim ve hasat dönemlerinde olmak üzere yılda iki kez denetim yapılır. Diğer faaliyetlere ilişkin denetimler ise her zaman denetim merciinin kararı ile yapılır.